

DM

magazin

Heves
Ferenc

BARKÁCSOLJUNK

Kérdés nélkül állíthatom, hogy rendelkezem valamelyes kézügyességgel. Ugy kezdődött a dolog, hogy már 4-5 éves koromban szakszerűen szétzedtem a rossz zsebórát és gramfont, amelyeket összerakni még szakszerűtlenül se tudtam ugyan, de nem sokkal később már meglehetősen rátermettséggel készítettem vitorlás hajót, vitorlás szánt, vízimalmot, sőt gumiszalagos légsavarral meghajított repülőgépet is. Ez az utóbbi, ha nem is repült, de gurulni már tudott a földön. Annál jobban repült a papírsárkányom, szállt a nádszából metszett nyílvesző, amelyet fűzfaágból hajlított íjról löttem ki; a korombeli kislányokat bürökszárból készített vízipuskával, kenderkőc golyópisra töltött bodzapuskával vagy a libatollseprűből kitépelt tollból fabrikált krumplipuskával ijesztettem. Ma már ilyeneket, sajnos, nem csinállok, de a kisebb hibákat — az elromlott villanyt, vízesapót, ablakzárát stb. — magam megjavítom odahaza, anélkül, hogy ezzel a konkurenciával a házkézesség irigységét meg csak egyszer is felkeltettem volna.

Egyben azonban kétbalkézes vagyok: hiába olvasgatom a lapok barkácsolási rovatát, még soha semmit nem sikerült elkészítenem az ilyen műszaki leírások után. Eleinte sokat bosszankodtam emiatt, később azonban rájöttem valamire: könnyebb leírni az ilyen műveleteket, mint elkészíteni az utasítások nyomán a megfelelő tárgyakat. Eppen ezért elhatároztam, hogy többé nem próbálkozom újságcikkek nyomán barkácsolással, hanem inkább én magam is ilyen cikkeket fogok írni. Ezt ezennel meg is kezdem:

FÁBÓL VASKARIKA

Végy a fászpincében egy köteg aprófát. Ezek a kör alakúra formált aprófakötegek pléhlemezből készült karikával vannak össze-

fogva. Tűzeld el az aprófát, s megmarad neked a vaskarika.

VASBÓL FAKARIKA

Gyűjtsd a vasat, aztán add el a MÉH-nek. A kapott pénzből kisfiadnak vehetsz a játékboltban egy fakarikát.

Lehet, hogy ezek a barkácsolási feladatok a gyakorlottabb ezermesterek számára túlon túl egyszerűnek tűnnek, mentességemre szolgáljon azonban az a körülmény, hogy még kezdő vagyok ezen a téren. Amellett van egy nagy előnyük: leírásom nyomán mind a fából vaskarikát, mind pedig a vasból fakarikát a kisebb kézügyességgel rendelkező gyermekek, sőt felnőttek is előállíthatják.

Simal
Mihály

HEGEDŰ-SZONÁTA

Mert szeretik a fát, becézik acélkörömmel, késéles, pengeéles vésőkkel, bütykös, ormótlan ujjakkal betörik, meghódolttatják a Hangnak.

Mert szeretik a megölt fát, a esodághogú jávorbikákat, az égen csapázó szarvas-erdőt újjáteremtik.

Ujjaiuk új életet adnak a sötét, örök-éjszakázó kameruni ébennek, a fűrészebe-fült fenyőzúgásnak.

S ez már az ő életük is, az ember kezébe szorított hegedűsiga, a megölelt asszonycsipejű csellók;

ez már az ő hatalmuk, zene.

ZENE, HÚROKBÓL-TÉPHETŐ VIRAGZÁS.

Nem tudta, hogy mi a háború, csak azt tudta, hogy apja katona és nagyon-nagyon messze van és anyja nagyon sokat sír esténként, amikor a hűgát eteti. Anyja mosni meg takarítani járt. Olyankor neki kellett vigyázni a hűgára, aki még kicsi volt. Egészen kicsi, alig nagyobb, mint a babák. De sírni már tudott. Hangosan, visítva. Még a kinti szélszűvítést is elnyomta Mancika sírása és Fercsi olyankor mérges volt, a legszívesebben lerángatta volna hűgát az ágyról.

— Szeresd hűgicádat — mondta neki csöndesen az anyja, valahányszor hűzódózott attól, hogy vigyázzon rá.

Ilyenkor legszívesebben rákiáltott volna az anyjára, hogy minek hozta hűgicát ide, neki nem kell hűgica, ő Szakos Palcsival csúszkálni szeretne menni a tóra. De amint anyja szomorkás szemét látta, csak elfordult és dühében halkán pityeregni kezdett. Az anyja közelépett hozzá, megsimogatta a fejét és azt mondta:

— Tudom, kisfiam, hogy játszani szeretnél. De hát háború van, apád oda van. Nekem meg nincsen pénzem cipőre. Te már nagy fiú vagy. Egy hétéves fiúnak már segítenie kell. Ma megint elmegyek mosni, te meg vigyázz a hűgicára, ha nagyon sír, vedd fel egy kicsit. Sietek haza — azzal kilépett a havas udvarra.

Mi lehetett tenni? Olyan jól esett az anyja simogatása, hogy amikor magára maradt, még jobban eleredtek a könnyei. Bántotta a lelkiismeret, hogy anynyiszor nem engedelmesskedett az anyjának. De aztán múlt az

Kiss
Dénes

BELSŐ CSILLAGOK

idő, a faliorát nézte egyre. Már ismerte az órát, még iskoláskora előtt megtanította rá a nagyapja, aki messze, másik faluban lakott. Tett a tűzre. A leckét megírta gyorsan, azzal nem volt soha semmi baj. Legfeljebb a tanító néni mérgeződött egy kicsit azért, hogy olyan csúnya az írása. De amit írt, az mindig jó volt, legyen számtan vagy helyesírás. Volt, amikor ő segített kijavítani a többiek fogalmazását, mert a tanító néni férje is bevonult és két osztályt kellett tanítania. Csak így szólt: „Fercsi, gyere, az egyik soron szedd össze a füzeteket, és javítsd ki”. Olyankor boldog volt.

Alighogy elrakta a füzeteket a cekkerjébe, kopogtak.

— Ki az? — szólt ki, és pillanatok alatt átfutott az agyán sok szörnyűség; jöttek a farkasok az esti meséből; biztosan be akarnak jönni és meg akarják enni. Vagy rablók törnek rá. Az izgalomtól elkeskenyedett a szája. Végre a kis ablakon ki mert pislogni és megnyugodott, de akkor érezte csak igazán mennyire ver a szíve, s reszket a lába. Szakos Pali állt kint. Elhűzta a reteszt.

— Szevasz, Palcsi.

— Szevasz. Nem jössz csúszkálni a tóra?

— Ááá, láthatod, ott van... — és a hűga felé mutatott, aki éppen fel is riadt szenderegéséből és nyekkenget egyet-kettőt az ágyon.

— Látod, hogy nem lehet. Miatta — Dehogynem lehet — mondta Pali —, nincs messze a tó, és majd ide-ideszaladunk megnézni, mint tegnap.

Tényleg, tegnap is elszökött, az anyja nem is tudta meg. Nem lett semmi baj belőle.

— Ma nem lehet... — próbált azért védekezni, de már tudta, hogy ma is Palival megy. Igaz is, hát majd hazaszalad megnézni a hűgát. Csak egyet-kettőt csúszkál, és máris szalad haza!

A régi telek nem múlnak el, magunkban hordozzuk őket, csak össze vannak gyúrva, akár a hógolyók. Hogyan is volt tovább azon a napon?

Akárcsak máskor, észre sem vették, hogy mikor esteledett rájuk. Vigan csúszkáltak a jégen. Közben lassú eséssel eleredt a hó. Nem kellett félni attól sem, hogy beszakadnak, mert az egyik nagyobb fiú fejszével vizsgálta meg a jeget: csaknem húsz centi vastag volt. Fercsi is nagyokat ugrott, hogy megroppantsa, de nem sikerült. Valami furcsa döndülés hangzott a lába alól, de a jég nem repedt meg.

Arra eszmélt, hogy valaki kiabál neki. Végre nagysokára meghallotta, hogy mit:

— Fercsi, Fercsi! Jön az anyád! Igen, jött. Kibontakozott a pilléző hóesésből, már ott állt a tó szélén, kezében a ruháskosár. Csak lasan mert közeledni hozzá és három lépéssel megállt előtte, mert nem tudta volna elviselni, hogy a többiek előtt kapjon pofonokat, hiszen leállt minden játék, és várták, hogy mi történik. De az anyja nem volt mérges. Inkább szomorú arccal állt. Halkan mondta:

— Most már eredj haza, és szárogasd meg a cipődet. Nekem vissza kell mennem, hűgít meg-ettem — mondta és elindult a mind sűrűbbé váló hóesésben. Már olyan messze járt, hogy imbolgoló alakja egészen idegennek tűnt. Vissza se nézett.

És ez volt a szörnyű! Mert Fercsi maradt. Szakosnak meg a többieknek azt mondta a jégen, hogy az anyja megengedte. Pedig égette valami belül. Az, hogy az anyja nem is nézett vissza. Amikor késő este, a többiek után, vizes harisnyával indult el haza, sosem érzett izgalom és félelem fogta el. Azt kívánta, bárcsak támadná meg farkasok vagy betyárok, hogy ne kelljen hazudnia. De nem támada meg senki. Viszont észrevette, hogy a jobb cipőjének a talpa az orránál levált. Most kezdte érezni a beáramló hideget.

Már égett a lámpa, amikor hazazért. Anyja az ágyon ült és sírt. Akkor sem hagyta abba, amikor sok típródás után benyitott. A tűz is kialudt. Mi történt?! Talán a hűgával...?

Nem verte meg az anyja, de ez rosszabb volt minden verésnél. Ma már tudja, hogy őt sirtatta az anyja, az ő rosszasságát meg a saját sorsát, elhagyatottságát. Inkább verte volna meg, akkor jobb lett volna mind a ketőtőlüknek.

Hordozza magában a régi teleket. Minden jóvátehetetlenséget hordoz, melynek tudata néhez, mint a só. De talán ma azért tud más lenni, mert akkor ilyen volt, mert akkor maga is átélte és megsejtette az emberi szomorúság lehetséges okait.

A régi telek nem múlnak el bennünk, akár a régi emlékek. Csak elhalványul, ami nem volt fontos, ami azonban fontos volt, az mindinkább élesebbé válik az időben. S világít bennünk, a lélek belső csillagaként.

Horváth Dezső felvételei

